

GODIŠNJI IZVEŠTAJ O RADU NOVOSADSKE NOVINARSKE ŠKOLE

2020

NOVOSADSKA
NOVINARSKA
ŠKOLA

Kao i prethodne i 2020-ta je još jedna propuštena godina za uljuđivanje medijskog sektora u Srbiji

“U izveštaju Fridom hausa za 2020. godinu, Srbija je iz kategorije "delimično konsolidovanih demokratija" spuštena u kategoriju "hibridnih režima", što je i prvi put od 2003. godine da Srbija u izveštajima Fridom hausa nije svrstana u kategoriju demokratija.

Na nalaze u Izveštaju je reagovala predsednica Vlade Srbije, Ana Brnabić, koja je 13. maja uputila odgovor, adresiran na Majka Abramovica, a u kome je navela da predstavljanje Srbije kao zemlje koja prednjači u opadanju demokratije u Evropi predstavlja pogrešno, zlonamerno i netačno tumačenje kvantitativnih podataka iz izveštaja te organizacije. Kao odgovor direktor Fridom hausa, Majk Abramovic je istakao za RSE da „Izveštaj za Srbiju u okviru „Zemlje u tranziciji 2020“, prošao je kroz taj rigorozni proces. Fridom haus stoji iza nalaza iznetih u svom izveštaju“. Izveštaj Fridom hausa objavljen je 6. maja. Pojam “hibridni režim” u koji je Srbija svrstana, podrazumeva države u kojima su demokratske institucije krhke i u kojima postoje značajni izazovi u odbrani političkih prava i građanskih sloboda”, navedeno prema Radiju slobodna Evropa (<https://www.slobodnaevropa.org/a/30621108.html>).

Vlasništvo u medijima i dalje nije konsolidovano, pritisci na novinare i medijske kuće više nisu skriveni već su potpuno vidljivi i otvoreni, novinari više nisu sigurni u obavljanju svog posla, napadi na društvenim mrežama, u provladinim medijima, kao i fizički napadi na novinare su učestali u 2020. Prema zvaničnim podacima u protekloj godini bilo je 49 napada na novinare u Srbiji.

Izveštavanje u doba korona pandemije koje je obeležilo 2020. pokazalo se ili kao senzacionalističko ili kao izrazito pohvalno što se aktivnosti državnog vrha tiče, čak apologetsko prema predsedniku države i “njegovoj” borbi protiv kovida 19 ili kao isključivo kritizersko. Ova polarizacija u odnosu na političku pripadnost medija i izveštača ukazuje na manjkavost pravog formata za izveštavanje u kriznim situacijama koji mediji u Srbiji nisu uspeali da pronađu.

Izveštavanje o predizbornoj kampanji za članove parlamenta i nekoliko lokalnih samouprava bilo je 2020. još lošije nego u predhodnim izbornim ciklusima. Mediji su uglavnom objavljivali materijale koje su za sopstvenu promociju pripremile same izborne liste što je

praksa zaista nepoznata u doba novije istorije parlamentarnih demokratija. Dakle novinari nisu pratili terensku kampanju koja je postojala, doduše u smanjenom obimu, uprkos pandemiji. Zadovoljili su se lošim, retkim i neplodnim debatama u studiju sa uvek istim subjektima, tačnije političarima koji su bili nosioci lista uglavnom srodnih vladajućoj partiji. Iskorak je pokušala da napravi N1 pred kraj kampanje, tačnije od 3. juna je postavljala svaki dan jedno pitanje, a lideri ili neki drugi kandidati lista koje su to želele su odgovarale. Pokazalo se da je za ovakav vid predstavljanja bilo malo zainteresovanih. Istovremeno, inače vrlo neaktivan REM zabranio je čak tri predizborna spota liste 1. Aleksandar Vučić, iako s pravom, međutim pitanje je da li je to bio deo kampanje da su regulatorna i samoregulatorna tela u Srbiji nezavisna ili zaista želja da se ukaže koliko političari koriste sva, pa i neetička sredstva, da bi pridobili glasove. Konačni rezultati predizbornog izveštavanja su vrlo ograničeni i skromni. To se pokazalo na kraju, jer je novoizabrani parlament gotovo jednopartijski.

U 2020. zbog svega navedenog opozicioni lideri su pokrenuli vrlo snažnu i angažovanu, mada ne baš i učinkovitu, kampanju da se mediji “oslobode” od pritiska vlasti na uređivačke politike, pre svega javnih servisa koji su ipak vlasništvo svih građana i građanki, jer ga oni i finansiraju pa je red da imaju i stav prema uređivačkoj politici, a istaknuti među njima su svakako i opozicioni lideri. Osnovno što su tražili je veća prisutnost u informativnim emisijama javnih servisa. Ovi zahtevi su umesto otvorene javne debate, naišli samo na izrazito otvorene napade i negiranja i to u komercijalnim medijima, koji su naravno izrazito provladini.

I još nekoliko podataka o javnim servisima, dakle i dalje, nakon 15 godina monitoringa javnih servisa, koji svake godine od 2006. sprovodi Novosadska novinarska škola, subjekti ženskog pola su tri puta manje prisutni, kao izvori informacija i direktno citirane osobe, od muškaraca. Komercijalni elektronski mediji sa nacionalnim frekvencijama su sasvim napustili profesionalne standarde, tabloidizirali su sve sadržaje i osnovno obeležje im je senzacionalizam i promocija vladajuće partije i do ekstremnih granica njenog lidera, koji je svakodnevno gost u nekom od programa TV Pinka ili TV Happy-ja.

Lažne vesti su postale deo svakodnevice u toj meri da uprkos nekoliko sajtova koji se bave njihovom dekonstrukcijom kod nas i u regionu, ovladale su medijskim prostorom. Samo na sajtu Fejknjuz tragača Novosadske novinarske škole protekle godine je dekonstruisano više stotina lažnih vesti, ali što je još ozbiljnije dekonstruisane su lažne, nepotpune i zastarele

leksikografske jedinice u okviru obimnog istraživanja o omiljenoj enciklopediji za mlade već decenijama, koja se stalno prešampava, *Hiljadu zašto – hiljadu zato*. Manipulacijama i lažnim informacijama o pandemiji mediji su bili preplavljeni što pokazuje koliko je slabašan medijski sektor Srbije, koliko regulatorna i samoregulatorna tela ne funkcionišu i koliko i sami građani i građanke nisu spremni da se pobune protiv neodgovornih novinara, urednika i medija i to u doba najveće krize sa kojom se naše društvo susreće kada su upravo istinite, kritički formatirane, pravovremene i izbalansirane informacije najpotrebnije kao brana opštoj panici.

Ono što je odista pozitivno u 2020. jeste sveopšta kampanja medijskog opismenjavanja koja je sad već obuhvatila na stotine prosvetnih radnika i učenika i osnovnih i srednjih škola i ovi seminari postaju sve traženiji. Većina njih je održavana u onlajn formi tokom 2020. Organizuje ih kako Zavod za unapredjenje obrazovanja i vaspitanja, tako i civilni sektor među kojima vodeću ulogu ima Novosadska novinarska škola, ali, valja dodati da su i drugi subjekti društvene prakse shvatili da će medijsko opismenjavanje postati obeležje nastupajuće dekade. Prosvetni radnici su izgleda prvi razumeli koliko je važno biti medijski i digitalno pismen i te veštine preneti na svoje učenike u doba pandemije kada su morali zbog zatvaranja škola da drže onlajn nastavu. Neki su se odlično snašli, ali neki baš i ne. Jednodušan zaključak istraživanja o funkcionisanju nastave na daljinu i onlajn nastave jeste da su tradicionalni mediji propustili šansu da ponovo privuku mlade, a novi digitalni mediji takođe nisu iskoristili komparativnu prednost da osvoje i edukativnu šansu koju im je dala pandemija.

Prof. dr Dubarvka Valić Nedeljković

Pregled 2020. godine

Tokom 2020. godine 15 projekata je bilo u procesu realizacije.

Novosadska novinarska škola je predala 11 projektnih aplikacija. Tri aplikacije su bile odbijene na konkursima. Odobreno je 6 projekata.

Školi su 2020. godine prvi put odobreni Erasmus projekti, čime je povećan modalitet sprovođenja projekata, a saradnja proširena sa regiona na međunarodni nivo koji podrazumeva i kooperaciju sa evropskim obrazovnim ustanovama. Odgovor se čeka za još dve aplikacije.

Ugovor o radu potpisalo je 2020. četvoro novih saradnika. Na program prakse su primljene dve praktikantkinje.

Tokom 2020. godine Novosadska novinarska škola objavila je 16 publikacija među kojima su priručnici, istraživački izveštaji i autentična svedočanstva auditorijuma o medijskom pokrivanju vanrednog stanja.

Novosadska novinarska škola je ove godine dodelila nagradu za najbolju medijsku priču na temu ekstremizma, radikalizacije ili terorizma. Dobitnik nagrade bio je Igor Išpanović za priču „Digitalni šovinizam na Fejsbuku: Dani srpskih nacionalističkih mrmota“. Priča je dostupna na linku: <https://voice.org.rs/digitalni-sovinizam-na-fejsbuku-dani-srpskih-nacionalistickih-mrmota/>

Tokom čitave godine održavane su obuke za novinare i studente novinarstva u oblasti medijske pismenosti, dekonstrukcije lažnih vesti, izveštavanja o ekstremizmu i kriznim situacijama i novinarstva okrenutnog ka rešenjima.

Tokom godinu dana realizovano je 17 obuka.

▽ Objavljene publikacije:

1. Modeli mržnje i propagande u medijima i javnoj komunikaciji na Zapadnom Balkanu i u Turskoj
2. Isidora Filipov – Politička parodija i standap komedija
3. PRAKTIKUM – praktične vežbe za usavršavanje veštine izveštavanja o nasilnom ekstremizmu i terorizmu
4. Govor mržnje i stereotipizacija u tradicionalnim i novim medijima
5. Odgovor na govor mržnje na internetu
6. Medijski sistem u Srbiji obeležen delovanjem medija koji sistematično šire dezinformacije, govor mržnje i propagandu
7. Dnevници u doba korone: Svedočanstvo o medijima iz ugla auditorijuma
8. Kako mediji u Srbiji izveštavaju o nasilnom ekstremizmu i terorizmu
9. Zbornik radova o kampanji u tradicionalnim medijima i društvenim mrežama
10. Kako se debatuje u televizijskim emisijama tokom predizborne kampanje?
11. Medijsko izveštavanje o nasilnom ekstremizmu i terorizmu
12. Monitoring informativnih emisija komercijalnih televizija sa nacionalnom frekvencijom
13. Analiza sadržaja odabranih informativnih emisija javnih servisa u Srbiji
14. Govor mržnje na portalima i društvenim mrežama u Srbiji
15. Priručnik za novinare i novinarke o slobodi izražavanja u medijima
16. Priručnik za novinare i studente novinarstva o savremenim novinarskim veštinama

Sve publikacije objavljene u 2020. godini dostupne su na linku: <https://novinarska-skola.org.rs/sr/izdavastvo/>

Novosadska novinarska škola je tokom ove godine pružala finansijsku podršku medijima i organizacijama civilnog društva.

- 5 grantova dodeljeno je sledećim medijima: Vreme, Nedeljnik, Lice ulice, Media centar Niš i NDNV.
- 4 granta dodeljeno je sledećim organizacijama: Iza gla, Media centar Niš, Reper, FemPlac i KomunikArt. .

Na portalu <https://fakenews.rs/> objavljeno je 160 dekonstrukcija lažnih i manipulativnih vesti objavljenih u domaćim medijima i 5 opsežnih studija.

Naročito su značajne dekonstrukcije lažnih i manipulativnih vesti prilikom izveštavanja o korona virusu. Tim dekonstrukcijama Novosadska novinarska škola dala je svoj doprinos u sprečavanju širenja panike i dezinformisanja građana u kriznim situacijama.

- ∇ U produkcijskoj delatnosti 2020. je bila izuzetno bogata godina sa više od 60 animiranih i „živih“ video materijala.
- ∇ Organizovane su dve onlajn konferencije:
  1. Medijsko izveštavanje o ekstremizmu
  2. Medijska pismenost i nova kreativnost

Izmene u planiranim aktivnostima

Pojavljivanje korona virusa u Srbiji, proglašenje vanrednog stanja i produžetak nepovoljne epidemiološke situacije tokom čitave 2020. godine, stvorili su brojne izazove u radu Novosadske novinarske škole, koji su zahtevali prilagođavanje rada novim okolnostima, intenzivnu komunikaciju sa donatorima i kombinaciju kreativnosti NNS tima sa realnim potrebama građana i građanki kako bi se na kriznu situaciju odgovorilo na adekvatan način.

Veliki broj aktivnosti predviđenih godišnjim planom rada za 2020. godinu nije mogao biti realizovan u projektu predloženom obliku. Neke od aktivnosti su premeštene za 2021. godinu dok je većina promenjena u oblik koji ne zahteva izlaganje građana riziku. U tom kontekstu se među aktivnostima Novosadske novinarske škole beleži značajan porast produkcijskih aktivnosti, koje su poslužile u različite svrhe:

- Edukativni videi – kreirani su animirani videi kako bi se osnove medijske i informacione pismenosti približile učenicima osnovnih i srednjih škola; takođe, videi koji su podrazumevali kombinaciju „živog“ i animiranog materijala proizvedeni su kako bi se građanima i novinarima približili osnovni koncepti u oblasti dekonstrukcije lažnih vesti;
- Kampanja – kreirani su kratki intervjui u kojima su popularni jutjuberi davali izjave o MIP temama koje se tiču made publike (prikriveno oglašavanje, govor mržnje na internetu, prevazilaženje granica i saradnja jutjuberu, Jutjub kao novi medijski format); kampanja je sprovedena i u oblasti profesionalizacije medija u oblasti izveštavanja o nasilnom ekstremizmu, terorizmu i kriznim situacijama;
- Predstavljanje rezultata istraživanja – animirani videi su nastali u svrhu ostvarivanja javne debate o pitanjima od javnog interesa u oblasti medija.

∇ Protekla godina, iako puna izazova, može se smatrati jednom od najproduktivnijih godina Novosadske novinarske škole. Okolnosti su zahtevale prilagodljivost, kreativnost i dodatno kapacitiranje zaposlenih. Godišnji plan za 2021. godinu zahtevaće dodatno promišljanje o prioritetnim aktivnostima NNS u narednom periodu, koje bi uključivale razmatranje više alternativnih rešenja za svaku aktivnost.

Realizovani i aktuelni projekti

PROJEKAT	Suprotstavljanje dezinformacijama u Subotici, Zrenjaninu, Kragujevcu i Novom Pazaru
Podrška (donator)	Suprotstavljanje dezinformacijama u Subotici, Zrenjaninu, Kragujevcu i Novom Pazaru
Period realizacije	avgust – novembar 2020.
Opis projekta	<p>Cilj ovog prekta je da osnaži kapacitete novinara i nastavnika iz manjih gradova u Srbiji za borbu protiv dezinformacija, te da to novostečeno znanje iz oblasti proveravanja činjnica prenesu svojim kolegama i učenicima.</p> <p>Tokom realizacije projekta, održaće se četiri treninga za novinare i nastavnike iz Subotice, Zrenjanina, Kragujevca i Novog Pazara. Nakon treninga u svakom gradu formiraće se po dva tima – timovi nastavnika i novinara koji će kreirati edukativne materijale ili sredstva namenjena njihovim kolegama odnosno učenicima za borbu protiv dezinformacija.</p>

PROJEKAT	Monitoring debatno-informativnih i zabavno-informativnih emisija na komercijalnim televizijama u toku predizborne kampanje
Podrška (donator)	Pokrajinski sekretarijat za kulturu, javno informisanje i odnose s verskim zajednicama
Period realizacije	jun 2020.

Opis projekta

Osnovni cilj projekta je unapređenje profesionalnih standarda izveštavanja debato-informativnih emisija televizija tokom predizborne kampanje. Projektne aktivnosti obuhvatile su monitoring emisija „Utisak nedelje“, „Upitnik“ i „Hit tvit“, a potom kvalitativnu, kvantitativnu i uporednu analizu monitorovanih medijskih sadržaja. Rezultati su javno objavljeni u publikaciji koja se nalazi na sajtu Novosadske novinarske škole i može se videti [ovde](#).

PROJEKAT	Generacija bez dezinformacija (2019/20)
Podrška (donator)	Fondacija za otvoreno društvo
Period realizacije	oktobar 2019. – mart 2020.
Opis projekta	<p>Cilj projekta „Generacija bez dezinformacija” bio je mapiranje fabrika lažnih vesti u Srbiji, kao i podsticanje medijskog opismenjavanja građana. U okviru ovog projekta sprovedeno je opsežno istraživanje o generatorima dezinformacija u onlajn sferi u Srbiji, a uočeni obrasci predstavljeni su javnosti putem preglednog kataloga. Interaktivni prikaz statističke analize možete pogledati na adresi fabrike.fakenews.rs i na tom mestu je omogućeno da ispitujete povezanost konkretnih medija. Katalog medija koji šire dezinformacije dostupan je ovde i uključuje podatke o 66 portala, promotivnih sajtova i Fejsbuk stranica.</p> <p>Projekat je podržala Fondacija za otvoreno društvo. Donator nije odgovoran za sadržaj projekta.</p>

PROJEKAT	Unapređivanje medijskog izveštavanja o ekstremizmu
Podrška (donator)	Hedaya
Partneri	Evropska unija
Period realizacije	oktobar 2019. – novembar 2020.
Opis projekta	<p>Unapređivanje medijskog izveštavanja o ekstremizmu je projekat koji će pokušati da utiče na podizanje svesti o medijskom neprofesionalizmu kada su u pitanju osetljive društvene teme poput ekstremizma, radikalizacije i terorizma. Trajanje projekta je 9 meseci tokom kojih je predviđeno više aktivnosti kojima bi se na dati problem ukazalo, ali i uticalo na poboljšanje medijskog izveštavanja. Predviđene aktivnosti podrazumevaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> -istraživanje i kreiranje priručnika za izveštavanje o ekstremizmu -edukaciju za novinare i studente novinarstva -nagradu za najbolji tekst koji se bavi temama ekstremizma, radikalizacije i terorizma -kampanju na društvenim mrežama -dekonstrukciju lažnih vesti koje se tiču ekstremizma, radikalizacije i terorizma -konferenciju koja će okupiti eminentne stručnjake iz oblasti medija

PROJEKAT	Razotkrivanje dezinformacija u Jugoistočnoj Evropi
Podrška (donator)	National Endowment for Democracy
Period realizacije	jun 2019. – septembar 2021.
Opis projekta	<p>Razotkrivanje dezinformacija u Jugoistočnoj Evropi je regionalni projekat koji vodi SEENPM (South East European Network for Professionalization of Media), a implementira se u zemljama Zapadnog Balkana sa ciljem sa se unapredi kvalitet medijskog izveštavanja.</p> <p>Tokom realizacije projekta oko 40 mladih novinara i studenata novinarstva iz regiona prvo će steći znanja i veštine potrebne za proveravanje činjeica, a potom i pisati tekstove koji razotkrivaju manipulativne i lažne medijske sadržaje, uključujući i one koje istovremeno plasiraju mediji u više susednih država. Pored toga u svakoj od zemalja učesnica projekta biće objavljeno i po 12 kritičkih tekstova u kojima će se analizirati praksa pojedinih medija, posebno onih koji su skloni objavljivanju manipulativnih i netačnih sadržaja.</p>

PROJEKAT	Podsticanje profesionalnog medijskog izveštavanja
Podrška (donator)	National Endowment for Democracy
Period realizacije	decembar 2018. – novembar 2021.
Opis projekta	<p>Ovaj projekat usmeren je na podsticanje profesionalnog medijskog izveštavanja u Srbiji uz podršku radu Fakenews Tragaču i njegovoj redakciji. Svakodnevnim praćenjem medija i dvomesečnim analitičkim izveštajima, redakcija Fakenews Tragača će identifikovati lažne i manipulativne sadržaje i informisati građane o kvalitetu štampanih, elektronskih i onlajn medija. Kako bi ohrabрили profesionalizam i sprečili dalje širenje lažnih vesti i dezinformacija redakcija će o prekršajima informisati i regulatorna tela. A dodatni doprinos unapređenju profesionalnih standarda daće i usavršavanjem budućih i postojećih medijskih profesionalaca kroz edukativni program koji će biti organizovan tokom realizacije ovog projekta.</p> <p>Naš tim će redovno pratiti popularne štampane, elektronske i onlajn medije koji su postali važan izvor informacija u Srbiji. Korišćenjem profesionalnih alata za proveru činjenica i analizu medija, Fakenews Tragač redakcija, glavni urednik i novinari, će identifikovati izvore dezinformacija i objavljivati njihove dekonstrukcije na sajtu Fakenews.rs. Po završetku treninga, timu će se pridružiti i studenti novinarstva.</p> <p>Pored toga, na svaka dva meseca, naš istraživački tim će objaviti i rezultate pet tematskih istraživanja o dezinformacijama i zastupljenosti lažnih vesti u Srbiji. Izveštaji će sadržati i analizu uticaja medija na politički diskurs, širenje lažnih informacija kao i analizu kvaliteta profesionalnog izveštavanja i njegove zasnovanosti na činjenicama.</p>

PROJEKAT**Mediji za građane – građani za medije****Podrška (donator)**

Evropske unije od strane partnerskih organizacija Mediacentar Sarajevo, Albanski medijski institut, Makedonski institut za medije, Institut za medije Crne Gore, Novosadska novinarska škola, Mirovni institut, SEENPM

Period realizacije

februar 2018. – januar 2021.

Opis projekta

Sedam organizacija za razvoj medija na zapadnom Balkanu udružilo je snage u okviru projekta „Mediji za građane – građani za medije“ koji finansira EU radi izgradnje kapaciteta OCD-a za unapređenje medijske i informacione pismenosti (MIP) u regionu.

Projekat (2018 – 2021) nastoji da doprinese ojačanom civilnom društvu koje se aktivno zalaže za unapređenje politika i praksi MIP u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Severnoj Makedoniji, Crnoj Gori i Srbiji.

Projektne aktivnosti podrazumevaju:

Istraživanja koja će ukazati na trenutno stanje politika i praksi u oblasti MIP u svakoj zemlji i regionu kao osnovu za sledeće aktivnosti. MIP koalicije koje će biti formirane u svakoj zemlji kao međusektorske radne grupe za izradu zagovaračkih planova i koordinaciju njihove primene, podržane kampanjama zagovaranja. Jedinstveni događaj – MIP konferencija koja će okupiti različite aktore, aktiviste i stručnjake u Novom Sadu, u Srbiji radi regionalne razmene o tome kako unaprediti MIP.

Letnji MIP festival koji će okupiti oko 150 učesnika na Ohridu, u Severnoj Makedoniji, na edukativnim radionicama, stručnim panelima i mrežnim sednicama na kojima će učestvovati vodeći regionalni i EU stručnjaci kako bi razmenili znanje i praksu o inovativnim i kreativnim digitalnim rešenjima za promociju i podučavanje MIP.

Obuku budućih trenera, koja će stvoriti regionalnu bazu od 50 MIP trenera za obučavanje organizacija civilnog društva željnih napredovanja i promovisanja MIP širom regiona.

40 MIP inicijativa iz organizacija civilnog društva koje će se finansirati ovim projektom da bi se podigla svest i edukovalo o MIP i njenom značaju.

Onlajn kampanje, koje će staviti u središte pažnje

stavove o MIP novinara, nastavnika i građana – učenika, roditelja, starih – kao glavnih aktera. „Novinarstvo za građane“ – aktivnost tokom koje će renomirani novinari učenicima srednjih škola približiti MIP, fokusirajući se na slobodu medija i kritičko razumevanje medijskih sadržaja.

Regionalni program „Mediji za građane – građani za medije: Jačanje kapaciteta OCD-a za razvoj medijske i informacione pismenosti na Zapadnom Balkanu“ realizuje se uz podršku Evropske unije od strane partnerskih organizacija Mediacentar Sarajevo, Albanski medijski institut, Makedonski institut za medije, Institut za medije Crne Gore, Novosadska novinarska škola, Mirovni institut, SEENPM.

Digitalni pogon – CREATIVE DRIVE

Podrška (donator)

Delegacija Evropske unije u Srbiji

Period realizacije

januar 2018. – jun 2021.

Opis projekta

Medijska pismenost u današnjem društvu predstavlja novu formu funkcionalne pismenosti građana i građanki i neizostavan je faktor u organizaciji svakodnevnog života.

Ekspanzija multimedija i tehnologije dovela je do promene načina na koji komuniciramo u društvu, a samim tim uticala je i na promenu načina na koji u društvu funkcionišemo, učimo i radimo.

Osnovni cilj projekta “Digitalni pogon” jeste uvođenje prakse medijske i informacione pismenosti u postojeće sisteme osnovnog i srednjeg obrazovanja u Srbiji kao oblika funkcionalne pismenosti građana i građanki u demokratskom društvu 21. veka.

Projekat za cilj takođe ima razvijanje kritičke svesti učenika, kao i razvoj kreativnosti i interaktivnosti u školama.

Ciljna grupa:
Prosvetni radnici osnovnih i srednjih škola
Školski bibliotekari
Učenici

Realizacija projekta trajaće tri godine i planirano je da obuhvati 10 osnovnih i 10 srednjih škola iz Srbije. Aktivnosti koje će biti realizovane u okviru projektne saradnje sa školama:

Seminari stručnog usavršavanja prosvetnih radnika

Letnji kampovi Medijske pismenosti namenjeni prosvetnim radnicima i učenicima

Festivali kreativnih veština – predstavljanje kreativnih radova učenika na festivalu u Beogradu

Transformacija školskih biblioteka u infoteke, kreativne centre – seminar za bibliotekare

Studijsko putovanje (na kraju realizacije projekta) u evropske zemlje radi ostvarivanja saradnje sa drugim školama.

Realizaciju projekta „Digitalni pogon“ podržala je Delegacije Evropske unije u okviru programa „Civil Society Facility and Media Programme 2016-2017“, a aktivnosti koje će biti realizovane u toku prve godine kofinansirane su u okviru projekta „Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji“ koji se realizuje u partnerstvu sa Beogradskom otvorenom školom i uz podršku Švedske i Misija OEBS u Srbiji.

Promocija medijske i informacione pismenosti i osnaživanje medija na Zapadnom Balkanu

Podrška (donator)

Ujedinjeno Kraljevstvo

Period realizacije

april 2019. – mart 2020.

Opis projekta

Aktivnosti na projektu "Promocija medijske i informacione pismenosti i osnaživanje medija na Zapadnom Balkanu" koji realizuju organizacije Albany Associates (Velika Britanija), Medaicentar (BiH) sa Novosadskom novinarskom školom i drugim organizacijama iz regiona fokusiraju se na osnaživanja novinara i studenata novinarstva u svakodnevnom radu, kao i na promociji važnosti medijske pismenosti. Aktivnosti koje su realizovane tokom projekta su: treninzi o verifikaciji informacija za novinare/ke i studente/kinje novinarstva, trening o medijskoj pismenosti za predstavnike javnih servisa, izrada Priručnika za novinare i novinarke "Mehanizmi zaštite od onlajn nasilja".

Mediji o medijima, slobodi medija i novinarima

Podrška (donator)

Ambasada Savezne Republike Nemačke u Beogradu

Period realizacije

februar 2020. – januar 2021.

Opis projekta

Novosadska novinarska škola je sprovela monitoring objava medija, medijskih udruženja i regulatornih tela u kojima je tematizovan problem izveštavanja o medijima i položaju medijskih radnika. Kako bi se ustanovio tematski fokus, način obrade tema i motivisanost za izveštavanje o medijima formulisan je jedinstven kodni protokol, sa 12 kategorija i 101 varijablom. Monitoring je obuhvatio vremenski period od 1. avgusta 2019. do 31. jula 2020. godine, tokom kog je praćeno izveštavanje pet štampanih medija

– Blic, Večernje novosti, Kurir, Informer i Danas, i četiri veb portala – RTV, RTS, N1 i Pink. Ukupno je analizom obuhvaćeno 4938 tekstova.

Kako bi se ustanovilo na koji način i u kojoj meri udruženja novinara i regulatorna tela identifikuju probleme u vezi sa medijima, slobodom medija i novinarima, praćene su i analizirane objave na sajtovima udruženja novinara – Udruženja novinara Srbije (UNS), Nezavisnog udruženje novinara Srbije (NUNS) i Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV), kao i na sajtovima regulatornih tela – Saveta za štampu i Regulatornog tela za elektronske medije (REM).

Radi upotpunjavanja kvantitativnih podataka i dobijanja dodatne perspektive o slobodi medija i načinu izveštavanja pod pritiscima različitih vrsta sprovedena je fokus grupa sa novinarima različitih medija, koji rade u različitim gradovima u Srbiji i sa drugačijim stepenom i vrstom profesionalnog iskustva. Zaključci izvedeni na osnovu fokus grupe inkorporirani su u komparativne izveštaje, kao i u završnu diskusiju sa preporukama.

Ovo istraživanje je nastalo u okviru projekta Mediji o medijima, slobodi medija i novinarima, koji se realizuje uz finansijsku podršku Ambasade Savezne Republike Nemačke u Beogradu. Izneti stavovi su isključiva odgovornost autora i Novosadske novinarske škole, i ni na koji način ne odražavaju stavove i mišljenja donatora.

(Od)govor: Suprotstavljanje govoru mržnje u jugoistočnoj Evropi

Podrška (donator)

Evropska komisija

Period realizacije

januar 2020. – jun 2021.

Opis projekta

Kao zemlje koje se nalaze na balkanskoj migrantskoj ruti, Srbija, Hrvatska i Slovenija suočavaju se sa porastom govora mržnje u onlajn sferi, što uzrokuje tenzije i negativne stavove prema manjinskim grupama. Širenje mržnje i radikalizacija onlajn narativa, pogotovo među mlađom populacijom, postaje veliki problem, a nastavnici nisu upućeni kako da o ovim temama diskutuju u učionicama. Stoga je namera ovog projekta da identifikuje dobre prakse i da na osnovu njih podstakne borbu protiv govora mržnje u onlajn sferi, u šta će biti uključen i državni i civilni sektor triju zemalja. Projekat je posvećen razumevanju mehanizama govora mržnje, jačanju kritičkog mišljenja i suprotstavljanju dominantnim netolerantnim narativima na novim medijskim platformama, sa posebnim akcentom na njihove mlade korisnike. Takođe, cilj projekta je i podizanje kompetencija nastavnika srednjih škola, kako bi se na časovima uspešno bavili dekonstrukcijom govora mržnje.

Novosadska novinarska škola realizuje ovaj projekat uz podršku Evropske komisije, a u partnerstvu sa Mirovnim institutom i Fakultetom za društvene nauke iz Ljubljane, kao i Centrom za mirovne studije iz Zagreba.

Projekat se finansira od strane Evropske unije.

**Unapređivanje medijskih standarda –
Novinarstvo orijentisano ka rešenjima**

Podrška (donator)

National Endowment for Democracy

Period realizacije

novembar 2019. – januar 2021.

Opis projekta

Kao partner češkoj organizaciji Transitions (TOL) implementiramo projekat Unapređivanje medijskih standarda – Novinarstvo orijentisano ka rešenjima (solution journalism (SJ)).

Cilj nam je da uvedemo koncept novinarstva orijentisanog ka rešenjima (SJ) – preciznog i uverljivog izveštavanje o reakcijama na društvene probleme – u praksu izveštavanja. Ovakav pristup bi trebalo da uspostavi ravnotežu uobičajenom negativizmu vesti pričajući celovitu priču koja u sebi sadrži i konstruktivne primere koji promovišu pozitivne promene. Ovakav pristup može da doprinese jačanju povezanosti sa publikom, obnavlja poverenje u medije i osnažuje građane.

Naša strategija počiva na tri stuba:

- 1) promocija i informisanje
- 2) pružanje praktične obuke i
- 3) podrška lokalnoj produkciji SJ priča koja podrazumeva finansijsku i podršku mentora tokom kreiranja SJ priča

Pored podrške lokalnoj produkciji SJ priča, cilj nam je da unapredimo saradnju sa novinarskim školama i univerzitetima radi integrisanja novinarstva usmerenog ka rešenjima u njihove nastavne programe.

FakeNews Tragač u borbi protiv onlajn prevara

Podrška (donator)

Fondacija za otvoreno društvo, Srbija

Period realizacije

avgust 2020. – maj 2021.

Opis projekta

Cilj projekta je unapređenje digitalnih prava i informacione pismenosti građana Republike Srbije, kroz borbu protiv različitih formi onlajn prevara sa komercijalnim interesom, što uključuje lažne nagradne igre, lažne igre na sreću, manipulativno oglašavanje sa fokusom na farmakološke proizvode, zloupotrebe identiteta i pecanje (phishing).

Projekat je posvećen (1) detekciji sajtova koji se služe onlajn prevarama, (2) analizi mehanizama prevara, (3) kampanji osnaživanja informacione pismenosti građana.

Tokom realizacije projekta biće sačinjena i pravna analiza sa preporukama za nadležne državne institucije, kao i za građane za postupanje u slučajevima onlajn prevara.

Projekat se realizuje uz podršku Fondacije za otvoreno društvo, Srbija.

SNAŽNI – Za medije bez mržnje i dezinformacija

Podrška (donator)

Evropska komisija

Period realizacije

februar 2020. – januar 2023.

NNŠ u saradnji sa osam organizacija za razvoj medija na Zapadnom Balkanu i Turskoj u okviru Mreže za profesionalizaciju medija jugoistočne Evrope (SEENPM) sprovodi projekat „SNAŽNI – Za medije bez mržnje i dezinformacija“ koji je podržala Evropska unija.

Ciljevi projekta su:

- Povećanje kapaciteta medijskih organizacija civilnog društva (OCD) i lokalnih organizacija za suočavanje sa dezinformacijama, propagandom i govorom mržnje i za promovisanje medijske pismenosti i rodne ravnopravnosti;
- Osnajivanje reakcija OCD i medija na dezinformacije i govor mržnje;
- Povećanje stepena medijske pismenosti i otpornosti građana na govor mržnje, dezinformacije i propagandu;
- Jačanje informisanosti i angažovanja ključnih aktera i donosioca odluka podučavanjem dobrim praksama za borbu protiv govora mržnje, dezinformacija i propagande.
- Projekat sprovode partnerske organizacije SEENPM, Albanski medijski institut, Mediacentar Sarajevo, Kosovo 2.0, Institut za medije Crne Gore, Makedonski institut za medije, Novosadska novinarska škola, Mirovni institut i Bianet.

Koje su aktivnosti na projektu?

Istraživačke aktivnosti

- Analiza uticaja političke ekonomije medija na pojavu govora mržnje, dezinformacija i propaganda

Opis projekta

- Analiza narativa govora mržnje i dezinformacija
- Istraživanje javnog mnjenja o poverenju građana u medije

Suzbijanje govora mržnje, dezinformacija i propagande

- Produkcija šest televizijskih emisija o rezultatima istraživanja koji će imati cilj da podignu svest publike o važnosti medijskih sloboda i slobode govora
- Regionalna radionica za kreativne timove koji će učiti od stručnjaka i vršnjaka iz EU i primenjivati kreativna rešenja za suprotstavljanje govoru mržnje, dezinformacijama i propagandi u nacionalnim narativnim kampanjama
- Kampanja za borbu protiv dezinformacija na društvenim mrežama
- Forum urednika čiji će fokus biti da podvuče potencijalnu moć urednika medija da obnavljaju poverenje publike i razmena iskustva o različitim pristupima razvoju održivih poslovnih modela koji promovisu kvalitetno i nezavisno novinarstvo kao sredstvo za borbu protiv dezinformacija
- Studijska poseta urednika različitih medija iz regiona u neku od zemalja EU

- Izrada pekograničnih novinarskih priča

Promocija medijske i informacione pismenosti u malim gradovima i ruralnim sredinama

- Dodela malih grantova u cilju jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva (OCD) da jačaju otpornost građana na uticaj dezinformacija i govora mržnje, obezbede pristup kanalima kvalitetnog informisanja na lokalnom nivou i da ohrabre mlade u malim gradovima i ruralnim oblastima da se bave građanskim aktivizmom.

Javno zagovaranje

- Izrada pregleda regulatornog i samoregulatornog okvira u zemljama korisnicama i nekim zemljama EU

- Zagovaračke aktivnosti na nacionalnom nivou u okviru kojih će primeri i dobre

prakse identifikovane u prethodnoj aktivnosti, biti predstavljene

zainteresovanim stranama pozvanim na javne rasprave na kojima će učestvovati gostujući govornici iz regiona ili država članica EU

- Zaključci javnih rasprava i analitičkih aktivnosti sažeti u skup preporuka za pojedine zemlje i široko distribuirani

Regionalni projekat “SNAŽNI – Mediji bez mržnje i dezinformacija” uz podršku Evropske unije

implementiraju partnerske organizacije SEENPM, Albanski medijski institut, Mediacentar Sarajevo, Kosovo 2.0, Institut za medije Crne Gore, Makedonski institut za medije, Novosadska novinarska škola, Mirovni institut i Bianet.

Promocija medijske i informacione pismenosti i osnaživanje medija na Zapadnom Balkanu

Podrška (donator)

Ujedinjeno Kraljevstvo

Period realizacije

april 2020. – mart 2021.

Opis projekta

Aktivnosti na projektu "Promocija medijske i informacione pismenosti i osnaživanje medija na Zapadnom Balkanu" koji realizuju organizacije Albany Associates (Velika Britanija), Mediacentar (BiH) sa Novosadskom novinarskom školom i drugim organizacijama iz regiona fokusiraju se na osnaživanja novinara i studenata novinarstva u svakodnevnom radu, kao i na promociji važnosti medijske pismenosti. Aktivnosti koje su realizovane tokom projekta su: treninzi o verifikaciji informacija za novinare/ke i studente/kinje novinarstva, trening o traumi i rezistentnosti za profesionalne

novinare, izrada publikacije “Uokvirivanje infodemije”, “Priručnik za novinare i novinarke o slobodi izražavanja u medijima” i “Priručnik za novinare i studente novinarstva o savremenim novinarskim veštinama”.

Sproveden je edukativni praktični program za mlade novinare/ke i student/ke novinarstva u medijima, i edukacija o menadžmentu u civilnom sektoru.

Objavljen je serijal tekstova o medijima i korona virusu; serijal dekonstrukcija dezinformacija o korona virusu, kao i serijal psiholoških videa. Objavljen je video o propagandi.

Na društvenim mrežama NNŠ-a su podeljeni i infografici o psihološkoj podršci novinarima. Dodeljeni su grantovi medijima.